

OROSHÁZA VÁROS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVÉNEK LEÍRÁSA

A településszerkezeti terv a 6/2016. (I. 29.) K. t. határozattal jóváhagyott településfejlesztési koncepció teljesülését célozza

Kiindulási adatként Orosháza népességét hosszútávon a településfejlesztési koncepcióban rögzített 25 000 főre kell tervezni.

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

Orosháza igazgatási területe 20221,7 hektár nagyságú, melyből 1673,6 hektár térben elszakítva helyezkedik el (Kiscsákó). A belterület 2322,1 hektáron terül el, a történetileg kialakult várostesthez Nyugat felől csatlakozik az egykor önálló Gyopáros, Gyökeres, Rákóczitelep és Szentetornya városrész. A beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek nagyságát és az igazgatási területen belüli részesedését külön táblázat tartalmazza. A város koncepciója szerint „a beépített területek jelentős expanziója – a népesség csökkenésére tekintettel – kerülendő”. A dokumentum a lakóterület kismértékű kiegészítése mellett a meglévő beépítés kiegyensúlyozott, környezetminőségben egyre igényesebb fejlődését célozza meg. A szerkezeti terv a korábban hatályos tervhez képest csökkenti a beépítésre szánt területek kiterjedését.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

1.1. Lakóterület

Orosháza **nagyvárosias (Ln)** lakóterületei a lakótelepek, melyek nagyrészt a településmag Ny-i részén, kisebb foltban pedig attól K-re található. A történetileg kialakult utcahálózathoz igazodva, de a telekszövetet törölve, új beépítési struktúraként valósultak meg a 20. század második felében. A 3-10 emeletes lakóépületek feszes elrendezése magas laksűrűséget hozott létre a városközpontban (50 főnél több lakos hektáranként). A terület bővítésére sem igény, sem lehetőség nincs.

A történetileg kialakult városrész többi lakóterülete jellemzően **kisvárosias (Lk)** lakóterület, amely nagyrészt megőrizte eredeti telekszerkezetét és beépítési jellegét. Újabb keletkezésű társasházak telektömbök, közepes beépítettségi intenzitású családi házak csoportjai szintén ebben a kategóriában szerepelnek a szerkezeti tervben, laksűrűségük okán (10-50 lakos hektáranként). A területek további expanziójára nincs mód, de belső telekmegosztásokkal gyarapodhat a lakásszám az élénkülő kereslet nyomán.

A központi várostest körüli gyűrűben **kertvárosias (Lke)** lakóterületek alakultak ki, melyeket **falusias (Lf)** lakóterület szegélyez. A csatolt településrészek (Gyökeres, Rákóczitelep, Szentetornya) zömmel szintén az utóbbi kategóriába tartoznak, mivel laksűrűségük alacsony.

A kertvárosi jelleg a lakótelek csaknem kizárólagos lakáscélú használatát takarja és a kert jóléti szerepe dominál, míg a falusias portán nem ritka a gazdasági tevékenység és a haszonkert kapcsolódása a lakásfunkcióhoz. A kertvárosi karaktert leginkább hordozó Szőlő városrészben (városközponttól É-ra) átlagosan 5-10 fő él egy hektáron, míg a belterület Ny-i részén lévő, túlnyomórészt falusias lakóterületeken 5 főnél is kevesebb lakos esik egy hektárra (azaz 100x100 m nagyságú területegységre). Szőlő városrészben legalább 300 db további **kertvárosias** lakótelek alakítható ki az egyelőre mezőgazdasági hasznosítás alatt álló peremterületeken. Gyopáros K-i részén az üdülőterületből lakóterületbe átminősített telektömbökben még legalább 400 db telek hasznosulhat kertvárosias beépítéssel. **Falusias lakótelek** a belterület DK-i részén kerülhet kialakításra meglévő telekcsoport átosztásával (kb. 76 db telek). A Ny-i városrészben Rákóczitelep volt zártkertjei („Új osztás”) még nagyrészt beépítetlenek, nagy tartalékot képeznek a lakásépítéshez, igénybe vételük iránt szűk a kereslet, főleg a közművesítés hiányai miatt. Szentetornya és Gyökeres városrészben sem

számottevő az új építési szándék, sőt, a már korábban kijelölt fejlesztési területek is visszakerülnek a tényleges használati módjuknak megfelelő mezőgazdasági területfelhasználási kategóriába.

1.2. Településközpont terület

Intézmények és lakófunkció egyenrangú használati módként van jelen a **Településközpont (Vt)** területeken, melyek a városközpontban és a lakóterületi városrészek alközpontjaiban fekszenek, de elszórtnan is megtalálhatók a belterület meglévő és tervezett funkció-sűrűsödési pontjain, szerkezeti jelentőségű útszakaszai mentén. A 2016. évi rendezési tervi eljárás keretében bővült a Vt terület Gyopáros városrészben (Gyopárosi úti parkoló környezetében), a Szarvasi út mentén (Szőlőváros alközpontban lévő lakóterület átminősítése) és a Bajcsy-Zsilinszky út mentén (sűrű beépítésű lakóterület átminősítése), de csökkenés is történt gazdaságfejlesztési célú átminősítés céljából (Vásárhelyi út).

1.3. Intézmény terület

Orosháza igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális intézményeinek telkei jellemzően az **Intézmény terület (Vi)** területfelhasználási kategóriába tartoznak. A legnagyobb egybefüggő intézmény terület Gyopároson van kijelölve: idetartozik az Alföld Gyöngye szálló és konferenciaközpont, valamint a Kodolányi János Főiskola beépített telkei és fejlesztési területe. A 2016. évi rendezési tervi eljárás során a Szentesi út – Gyopárosi út csomópontjában lévő állami tulajdonú terület is Vi kategóriába került.

1.4. Kereskedelmi szolgáltató terület

A vasutak és szerkezeti jelentőségű utak mentén számos beépített terület és barnamezős, vagy zöldmezős fejlesztési terület **Kereskedelmi szolgáltató (Gksz)** gazdasági besorolású. A településüzemi feladatokat a Fürdő utcai városi telephely látja el. Korábban kijelölt, tartalékokat magában foglaló nagyobb Gksz területfolt a 47-es főút É-i (Szent István úti) csomópontja mellett és a TESCO áruház körül található, a 2016. évi rendezési tervi eljárás keretében pedig a Vásárhelyi út mentén változtak át Gksz területté egyes telekcsoportok. Ipari helyett szintén kereskedelmi szolgáltató kategóriába került a Szarvasi út elején lévő telephely, amely a lakóterület közelsége miatt nem alkalmas a nagyobb környezeti hatásokat okozó iparfejlesztésre.

1.5. Ipari terület

Orosháza **Ipari területei (Gip)** két nagyobb összefüggő egységként az É-i és a D-i Ipari Parkot alkotják, továbbá a vasúti fővonal mentén alakultak ki kisebb foltjai. A szükséges méretű bővítési területek az iparfejlesztés rendelkezésére állnak. Az üvegyárak és a mezőgazdasági gépgyár meglévő telephelyeinek sajátos adottsága, hogy helyhez kötöttek a kialakult belső infrastruktúra miatt, ezért az országos előírásokhoz képest nagyobb beépítettségi intenzitást igényelnek.

1.6. Üdülőházas terület

Gyopároson jelentős nagyságú **Üdülőházas (Üü)** terület alakult ki és az ilyen célra fejleszthető, erdővel övezett területfoltok kiterjedése is számottevő (tavaktól Ny-ra előírányzott mozaikos beépítési lehetőség). A 2016. évi rendezési tervi eljárás megszüntetett Üü jelű kijelöléseket a Gyopárosi úttól K-re, áttéve a nagyrészt beépítetlen telekcsoportokat Vt településközpont területbe és Lke kertvárosias lakóterületbe. A közművek kiépítése nagyban meghatározza a fejlődés ütemét.

1.7. Hétvégi házas terület

Gyopároson a középső tó mellett keletkezett, meglehetősen elaprózott telekszerkezetű **Hétvégi házas (Üh)** terület egy-két foghíjtól eltekintve teljesen beépült. Nagymértékben redukálta az Üh területfelhasználás kiterjedését a 2016. évi rendezési tervi eljárás, áttéve a még beépítetlen, a Gyopárosi úttól K-re fekvő telekcsoportokat lakóterületbe. Új kijelölés mégsem indokolt, az üdülő státuszú épületek létesítése és területek fejlesztése nem élvez támogatást, ezért nincs is rá kereslet. A besorolás nem jelentene előnyt a lakóépülethez és lakóterülethez képest.

1.8. Különleges területek

Orosházán a következő különleges területfelhasználások vannak jelen.

Országos Településrendezési és Építésügyi Követelményekben szereplő különleges területek:

1.8.1. Nagy kiterjedésű sportolási célú terület (**Sp**)

1.8.2. Növénykert területe (**Nk**)

1.8.3. Hulladékkezelő, -lerakó területe (**Hull**)

1.8.4. Mezőgazdasági üzemi terület (**Mü**)

Egyéb helyi sajátosságot hordozó különleges területek

1.8.5. Közmű telephely (**Kkö**)

1.8.6. Gazdasági lakóterület (**Gkl**)

1.8.7. Kemping terület (**Kc**)

1.8.8. Stand terület (**Kst**)

1.8.9. Örökségvédelmi terület (**Kör**)

1.8.10. Tudományos ipari park terület (**Kip**)

A különleges területek egy-egy sajátos települési funkció helyszínei, a pozíciójukat és a méretüket a speciális rendeltetés nagymértékben meghatározza.

Sp jelű Nagy kiterjedésű sportolási célú terület a vasúti fővonal É-i oldalán, a Mikolai kert körül, továbbá Gyopároson (volt laktanya K-i részén), Rákóczitelepen (sportpálya) található és ebben a kategóriában szerepel a lóversenypálya is (Tótkomlói út mentén).

Hull Hulladékkezelő, -lerakó területnek minősülnek a működő vagy bezárt kommunális hulladéklerakók és a hulladékkezelés (jellemzően üveghulladék gyűjtés, szállítás, kezelés, fémhulladék kezelés) telephelyei, melyek a szállítási útvonalak mentén, főként külterületre települtek. Új Hull terület keletkezett a 2016. évi rendezési tervi eljárásban a Csorvási út mentén (üveghulladék-szállítást végző telephely) és a 4427 jelű út mentén (autóbontó), továbbá a volt dögtemető területe is ebbe a kategóriába került.

Mü Mezőgazdasági üzemi telephelyek a város külterületén helyezkednek el, többnyire a volt állami gazdasági és termelőszövetkezeti üzemközpontok helyén rendezkedtek be. A 2016. évi rendezési tervi eljárásban több kialakult üzem került be pótlólag az Mü kategóriába.

Kkö Közmű telephely rendeltetésűek a nagyfeszültségű villamosenergia transzformátor-állomások, vízművek telkei, a szivattyú-telepek, a MOL-gyűjtőállomás és a szennyvíztisztító-mű, továbbá a napelem-park (Vásárhelyi út).

Gkl Gazdasági lakó besorolású az északi iparterületen belül zárványként visszamaradt, egykor szolgálati lakásokhoz kialakított terület, továbbá néhány, az iparterülethez közeli, lakóházas beépítésű telekcsoport.

Kip Tudományos ipari park (kutatás-fejlesztési tevékenység) céljára vannak kijelölve a Kodolányi János Főiskola melletti fejlesztési területek.

Kc Kemping terület Gyopáros városrész három helyszínén van kijelölve.

Kst Strandterületbe tartozik a gyopárosi középső tó K-i oldalán kialakult fürdő és bővítési területe, valamint a városi koncepcióban szereplő szállodásor fejlesztési területe.

Nk Növénykert az intenzív kertészetek területfelhasználási kategóriája, ilyen területegység a Csorvási út mellett fekvő Majsai Kertészet.

Kör Örökségvédelmi terület a Rákóczitelep városrészhez kapcsolódó tematikus (életmód-történeti) élménypark.

Az egyes beépítésre szánt területi kategóriákban a területi egységek következő megengedett legnagyobb beépítési sűrűségét és közüzemi közművesítettség mértékét kell figyelembe venni:

Betűjel	Területfelhasználási egység megnevezése	Megengedett legnagyobb beépítési sűrűség (m ² /m ²)	Közüzemi közművesítettség mértéke
Ln	Nagyvárosias lakóterület	3,0	teljes
Lk	Kisvárosias lakóterület	1,5	teljes
Lke	Kertvárosias lakóterület	0,6	részleges
Lf	Falusias lakóterület	0,5	részleges
Vt	Településközpont vegyes terület	2,4	teljes
Vi	Intézményi vegyes terület	3,5	teljes
Gksz	Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület	2,0	részleges
Gip	Ipari gazdasági terület	1,5	hiányos
Üü	Üdülőlázas üdülőterület	1,0	részleges
Üh	Hétvégi házas üdülőterület	0,2	részleges
Sp	Nagy kiterjedésű sportolási célú különleges	0,5	hiányos
Hull	Hulladékkezelő, -lerakó különleges	0,2	hiányos
Mü	Mezőgazdasági üzemi különleges	1,0	közművesítetlen
Kkö	Közüzemi különleges	1,0	közművesítetlen
Kgl	Gazdasági lakó különleges	1,5	teljes
Kip	Tudományos ipari park különleges	1,5	részleges
Kc	Kemping különleges	0,5	részleges
Kst	Strand különleges	0,5	teljes
Nk	Növénykert különleges	1,5	közművesítetlen
Kör	Örökségvédelmi különleges	0,5	közművesítetlen

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

1.9. Közlekedési terület

A közlekedési hálózatok leírását a 4. fejezet közli. A kerékpárút- és gyalogút-nyomvonalak nem képeznek önálló területi egységet. Orosháza szerkezeti terve az alábbi típusú közlekedési területeket tartalmazza.

1.9.1. Közúti közlekedési terület (**KÖu**)

1.9.2. Kötőtpályás közlekedési terület (**KÖk**)

1.10. Zöldterület

A zöldfelületi rendszer, ezen belül a zöldterületek leírását a 3. fejezet közli. Orosháza szerkezeti terve az alábbi típusú zöldterületeket tartalmazza.

1.10.1. Közkert (**Zkk**)

1.10.2. Közpark (**Zkp**)

1.11. Erdőterület

Az erdőterületek leírását a 2. fejezet közli. Orosháza szerkezeti terve az alábbi elsődleges rendeltetésű erdőterületeket tartalmazza.

1.11.1. Védelmi erdőterület (**Ev**)

1.11.2. Gazdasági erdőterület (**Eg**)

1.11.3. Közjóléti erdőterület (**Ek**)

1.12. Mezőgazdasági terület

A mezőgazdasági területek leírását a 2. fejezet közli. Orosháza szerkezeti terve az alábbi típusú mezőgazdasági területeket tartalmazza.

1.12.1. Kertes mezőgazdasági terület (**Mk**)

1.12.2. Általános mezőgazdasági terület (**Má**)

1.12.3. Természetes gyepek sajátos felhasználású általános mezőgazdasági terület (**Mát**)

1.13. V jelű vízgazdálkodási terület (állóvizek és nyílt csatornák medre és parti sávja)

A vízgazdálkodási területek leírását a 6.3. fejezet közli.

1.14. Tk jelű természetközeli terület (mocsár, nádas)

A természetközeli területek leírását a 2. fejezet közli.

1.15. Beépítésre nem szánt különleges területek

Orosházán a következő beépítésre nem szánt különleges területfelhasználások vannak jelen.

Országos Településrendezési és Építésügyi Követelményekben szereplő különleges területek:

1.15.1. Temető terület (**T**)

1.15.2. Nyersanyag-kitermelés (bánya), nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló terület (**B**)

1.15.3. Burkolt köztér (**Ktb**)

1.15.4. Fásított köztér, sétány (**Ktf**)

A különleges területek egy-egy sajátos települési funkció helyszínei, a pozíciójukat és a méretüket a speciális rendeltetés nagymértékben meghatározza.

T Temetőterületek kategóriában szerepelnek a szerkezeti tervben a temetkezésre ténylegesen használatos területek és a már bezárt, de még teljesen fel nem számolt, kegyeleti szerepet betöltő egykori temetők is, összesen a város 9 pontján. A köztemető a Vásárhelyi úti temetőben található.

B Nyersanyag-kitermelés (bánya), nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló területben szerepelnek a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyilvántartása szerint külfejtésre szolgáló bányatelkek:

Orosháza III. – közlekedésépítési anyag külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza IV. – homok külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza IX. – agyag, homok külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza V. – homok külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza VI. – homok külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza VII. – agyag, homok külfejtéses művelésű bányatelek

Orosháza VIII. – homok külfejtéses művelésű bányatelek

Ktb Burkolt köztér kis területfoltokban van kijelölve a belterület számos pontján, továbbá ebben a kategóriában szerepel a Győri Vilmos tér.

Ktf Fásított köztér és sétány területbe tartozik a város főtere (Szabadság tér), számos értékes zöldsáv, valamint gyepek és fásított kiteresedések. A településképben üde foltokat és találkozási, rendezvényszervezési színteret képeznek ezek a területek, de nem sorolhatók zöldterületbe, mivel zöldfelületi fedettségük nem éri el az előírt 60-70 %-ot, vagy hiányoznak az olyan berendezési tárgyak, amelyek a jóléti funkcióhoz kellenének.

2. TÁJRENDEZÉS ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Orosháza a Békési-hát kistáj középső részén található, domborzata 83–100 m Bf. magasságú hordalékkúp síkság, amely a marosi hordalékkúp magyarországi szakaszának nyugati peremterületeit képezi. A talajviszonyok és a meleg, napsütéses éghajlat alkalmasak a növénytermesztésre, de a gyér lefolyás és a száraz, vízhiányos vízrajzi viszonyok hátrányt jelentenek.

2.1. Adottságok

Több sekély szikes tó, köztük a 12 hektáros gyopárosi alakult ki a mélyebb vonulatokban. A szerkezeti terv minden tavat és tartósan vízzel borított területet **V** Vízgazdálkodási területként rögzít. Orosháza térségben nagyhőmérsékletű hévízkészletek vannak, (kb. 95°C) a geotermia kihasználtsága viszont alacsony szintű, cél a kaszkád-rendszer kiépítése, amelyhez nem szükséges külön területjelölés.

Jelentős ásványkincs a kőolaj és földgáz, a Százhalombatta–Battonya, illetve Szeged–Sarkad gázvezeték és termékevezetékek haladnak át az igazgatási területen. A MOL Nyrt. gyűjtőállomása **Kkő** különleges rendeltetési kategóriában szerepel a szerkezeti terven. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyilvántartása szerint az alábbi (nem külfejtésese) bányatelkek és kutatási területek találhatóak Orosházán:

Csanádapáca I. – szénhidrogén bányatelek

Kardoskút II. – szénhidrogén bányatelek

Pusztaföldvár II. – szénhidrogén bányatelek

Battony-Pusztaföldvár-Észak - szénhidrogén koncessziós kutatási terület

Az ásványi nyersanyagok között említésre érdemes még a jelentős mennyiségű agyag és kisebb mennyiségben a homok. Az anyagnyerő helyeket a kitermelést követően általában bányatóként hasznosítják, de a bányatelkek egységesen a **B** jelű területfelhasználási kategóriában szerepelnek a szerkezeti tervben.

2.2. Tájrendezés

Az orosházi tájat a szántógazdálkodás uralja. A mezőgazdasági üzempontok mindegyike **Mü** jelű különleges kategóriába tartozik. A jelentős méretű intenzív kertgazdálkodás helyszíne (Csorvási út mentén) különleges **Nk** növénykertként van besorolva. A gazdasági tájhasználat és a lakott területek, valamint az infrastruktúra létesítményei átszövik az igazgatási területet. A szerkezeti terv külön **Mát** kategóriában szerepelteti a természetes gyepeket annak érdekében, hogy az egykor jellemző löszsztepp-vegetáció utolsó maradványai ne tűnjenek el.

Orosháza és környéke erdőben szegény vidék, a kevés ültetett erdő is javarészt jellegtelen. Jóléti erdő viszont kellő nagyságban alakult ki Gyopároson, a tavak és az idegenforgalmi adottságok szerencsés kiegészítéseként.

A szerkezeti terv minden nyilvántartott erdőt az elsődleges rendeltetése szerinti **Ev**, **Eg** vagy **Ek** kategóriába sorol be. A belterület védelmére annak Ny-i és É-i határain erdőtelepítés van előírva. Közvetett módon is segíti a rendezési terv a faállomány növekedését a beültetési kötelezettségű területek kijelölésével, legnagyobb arányban a speciális **Üü** területen.

Tájképvédelem szempontjából kiemelten kezeli a terv az illetékes nemzeti park igazgatóság által lehatárolt tájrészeket.

2.3. Természetvédelem

Orosháza Város közigazgatási területén a legmagasabb szintű természetvédelmi oltalom alatt álló terület a Körös-Maros Nemzeti Park Kardoskúti Fehértó területegysége (DNy-i határrész). Tavasszal és ősszel a Kárpát-medence egyik legfontosabb madárszállója.

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek, azaz Natura 2000 területek az alábbi helyszíneket foglalják magukba:

Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001)

Mágocs-ér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20006)

Vásárhelyi és Csanádi-puszták különleges madárvédelmi terület (HUKM10004)

Védett kunhalom is található Orosháza területén (Mécses-halom). A kunhalom a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 23. § (2) bekezdés alapján országos jelentőségű védett terület, a területén folytatni kívánt tevékenységhez természetvédelmi hatósági engedély szükséges.

Építészjogi értelemben Természetközeli területnek minősülnek Orosháza nádas és mocsár művelési ágú földrészelei, melyeken épületet nem lehet elhelyezni. A művelt területek közül a gyepek

természetvédelmi érdekű területek, szerkezeti tervi megkülönböztetésük (Mát jelű területfelhasználási kategória) célja a művelési mód megmaradásának támogatása.

A természetközeli állapottal jellemezhető földrésztetekre a természet védelméről szóló törvény külön előírásai vonatkoznak.

3. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER

3.1. Természeti táj és települési zöldfelületek kapcsolata

A zöldfelületi rendszernek számos funkciót kell ellátnia: ökológiai jelentősége mellett funkcionális, településszerkezeti és vizuális szerepet is betölt. A várostestet övező táj rendelkezik a zöldfelületi potenciál túlnyomó részével, ezért biológiai aktivitásának, táji értékeinek növelése döntő hatást gyakorol a rendszer egészére. A nagyobb biodiverzitást, a táj növekvő mozaikosságát, változatosságát szolgálja a **V** vízgazdálkodási területek és a **Tk** természetközeli területek pontos lehatárolása, az erdősávok kijelölése és a természetes gyepek **Mát** önálló területfelhasználási alkategóriaként történő besorolása. Megjeleníti a szerkezeti terv az országos ökológiai hálózat magterületét, ökológiai folyosóit és pufferterületeit is, ezzel biztosítva érvényesülésüket a tervezési folyamatok során.

3.2. Korlátlan közhasználatú zöldfelületek

Orosháza beépült részének zöldfelületi rendszere legnagyobb mértékben a közparkokra és közterekre támaszkodhat. A viszonylag kevés zöldterület megfelelő kialakítására és fejlesztésére a szakági alátámasztó javaslatok segítséget nyújtanak. A város főtere elnyerte kész formáját a díztér és rendezvényterület funkció betöltésére. Rendezésre vár a szintén városi szintű Mikolai kert. A lakosság mindennapi szabadidős tevékenységének eltöltéséhez szükséges megfelelő keretek megteremtése, a közösségi találkozóhelyek kialakítása az egyes városrészek közparkjaiban biztosítandó.

A szerkezeti terv új **Zkp** közparkot jelöl ki a városközponttól K-re lévő Mező utca mentén, önkormányzati területen, amely **Ktf** jelű fásított közterek és sétányok révén kapcsolatot tart a város többi zöldterületével. Ökológiai szemléletű megvalósítását támogatni kell egy városi növénykert hozzákapcsolásával és vízrendezéssel, vizes élőhely létesítésével.

Minden lakóterületre jut **Zkk** közkert, többnyire játszótéri funkcióval, melyekre vonatkozóan, jelentőségüket hangsúlyozva, részletes javaslatokkal él a szakági terv.

Fontos összekapcsoló szerep jut a zöldsávoknak és fasoroknak. Növényalkalmazásuknál elsősorban a tájkaraktert célszerű hangsúlyozni, de fontos feltétel a jó regeneráló képesség is. Ökológiai igényüket és díszértéküket tekintve is összeillő fajok megválasztását indítványozza a szakági javaslat. Alapvető követelmény az egyöntetűség, amely lendületes, hatásos vonalat visz az utcaképbe, ezért a fasor azonos fajú, fajtájú egyedekből álljon, a korona kezelése, törzsmagassága egységes legyen. A meglévő fasorok pótlásánál az egységes látvány megtartása, illetve kialakítása érdekében az adott területen a leggyakoribb díszfa faj telepítendő. A szerkezeti terv feltünteti a helyi védelem alatt álló fákat, fasorokat és javaslatot ad további védendő elemekre.

3.3. Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A zöldfelületi jellegű intézménykertek növényállományuk szakszerű fejlesztése révén a település zöldfelületi rendszerében nagyhatású kondicionáló és esztétikai szerepet tölthetnek be.

A **T** temetőben a kultikus helyhez méltó kegyeleti funkciót erősíti a védőfásítás, a cserjékkel, sövényvel történő lehatárolás, a hiányzó kerítés pótlása, a parcellák között tájékoztató pontként is szolgáló fatelepítés. A berendezés és infrastruktúra számos temetőben kiegészítésre szorul. A részletesebb tervezés során figyelembe kell venni a temető használati jellegét (temetkezésre szolgáló, vagy csak kegyeleti célú).

Az **Sp** sportolásra használt területek pályái körül térelválasztó, forgalomterelő, kondicionáló és védőnövényzet telepítése egyaránt indokolt. Kiemelkedő jelentőségű a település déli peremén található lóversenypálya. A 25 ha nagyságú telken gyepesített 1600 m-es hitelesített galopp-pálya, akadály- és ugrópálya működik. A sport- és az idegenforgalmi funkció igényei egyaránt figyelembe veendő a zöldfelületi fejlesztés során.

A V vízgazdálkodási területek, elsősorban a törendszerek, megfelelő partkezelés, sétánykialakítás esetén gazdagítják a tájat és jóléti funkciót is szolgálhatnak.

3.4. Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A magánkertekben a terület adottságait követő térbeli elrendezéssel kiültetett növényzet segíti a funkciók elhatárolását. Tájba illő, honos növényfajok alkalmazásával a kert karaktere hangsúlyozza a földrajzi elhelyezkedést is. A tájhonos növényekről a lakosságot a helyi szabályzat mellékletében közzétett listában is tájékoztatni érdemes. Az előkertek szerepe meghatározó az utcafrontok megítélésében, ezért legalább egy fa kiültetését célszerű kötelezővé tenni. A díszkertbe és előkertekbe magas díszértékű, intenzívebb fenntartást is igénylő évelők, egynyári virágok, gyógy- és fűszernövények, hagymások, virágzó díszcserjék telepítése javasolt.

4. ÖRÖKSÉGVÉDELEM

4.1. Régészeti lelőhelyek

A város területe az őskortól lakott, ezt számos régészeti lelet bizonyítja. A 2010-ben készült kulturális örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezete Orosházán 132 db régészeti lelőhelyet ismertet, kiegészülve 7db más településen nyilvántartásba vett, átnyúló lelőhellyel. A Forster központ 2015-ös adatszolgáltatása 182 db régészeti lelőhelyet tartalmaz Orosháza területén.

A 24/2005. (VIII.19.) NKÖM rendelet 5. § (1) bekezdése alapján a 4. sz. lelőhelyként nyilvántartott Nagytatársánc és a 127. sz. alatt nyilvántartott Sánc-bukó területe fokozottan védett régészeti lelőhely.

4.2. Orosháza kialakulása

Orosháza betelepülése és várossá válása a 18. század második felétől vette kezdetét. Az országos viszonylatban is kiváló minőségű földek megművelése, a takarmánytermesztésre épülő állattartás, majd a mezőgazdasági ipar révén megerősödött település a Kiegyezés után a dél-békési térség központjává nőtte ki magát. A múlt század fordulóján vasúti csomóponttá vált, ami tovább erősítette térségi szerepkörét. A városi címet – Szentetornya község hozzácsatolásával – 1946-ban nyerte el. A további fejlődésben meghatározó jelentőségűnek bizonyult a szénhidrogén bányászati kutatás megindulása (1957), amely lehetővé tette a nagy energiaigényű üvegipar megtelepedését (1963). Hasonlóan markáns változást hozott a Gyopárosi szikes tavak és a termásvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus.

4.3. Épített környezet országos értékei

A gazdasági fejlődés megmutatkozott a településszerkezet réteges bővülésében, a beépítés városiasodásában, a paraszt- és polgárházak tartósabb anyaghasználatában és az épített értékek növekedésében. Ma országos örökségvédelmet élvez Orosháza történelmi városmagja, mely az evangélikus egyház által emelt műemléki épületegyüttest tartalmazza. Különálló műemlék a Tájház (Dózsa György utca 74., a Darvas József Emlékház (Dózsa György utca 76.), a Zombai utcai magtár (9. szám alatt), a Gémes-palota (Dózsa György utca 22.) a külterületi (Belsőmonor helységben lévő) Holecska tanya épületegyüttes (tanyaház, csárda, ólak, góré, szín) valamint Kiscsáki helységben a Geist Gáspár kastély, kert, kápolna és melléképület.

A 2010-ben készült kulturális örökségvédelmi hatástanulmány lajstromba vette a város összes jelentősebb épített értékét, melyek túlnyomó többsége (157 db) helyi védetté vált a Képviselő-testület erről szóló rendeletével. Sajnálatos, hogy számos patinás épület pusztulását okozta az értékmegőrző tevékenység támogatásának hiánya, az elődök építészeti eredményeinek alulértékelése, a helyi értéktudat hiányossága.

5. KÖZLEKEDÉSHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE

5.1. Közúti közlekedés – országos utak

Orosháza térségét (és Békés megyét) nem érintik az országos gyorsforgalmi utak. A tervezett M44 útvonalat Békés Megye szerkezeti tervéből veszi át a településszerkezeti terv. Az OTTrT a 47-es főút

négysávos átépítésével irányoz elő gyorsforgalmi útfejlesztést. A településszerkezeti terv ezzel a megoldással is számol, bár a belterületet kettészelő nyomvonal gyorsforgalmi útként még inkább elválasztja egymástól a belterületrészeket és a csomópontok szintbeni szétválasztása is szükségessé válik. Az országos és megyei területszerkezeti tervekben szereplő főutak megvalósítása (Szarvas, Mindszent és Arad felé) nagytávlatban tervezett, a településszerkezeti tervben azonban szükséges a figyelembe vételük. A 47-es számú főút várost elkerülő D-i és K-i szakasza biztosítja, hogy nagyforgalmú átkelési szakaszok ne terheljék a beépített területeket. Az elkerülő útszakasz a gyopárosi csomópontból indul, melyet közúti vasúti aluljáró beiktatásával kezel a szerkezeti terv. Leválasztja majd az elkerülőút a belterület központi részéről az országos mellékutakat is, szám szerint 6 db összekötő utat. A Szentesi úton az igazgatási területre érkező tervezett új főút nyomvonalát a külterület Ny-i részén köti át a szerkezeti terv az M47 nyomvonalához.

5.2. Vasúti közlekedés

Orosháza város vasúti csomópontot képez az ország vasúthálózatában. Országos jelentőségű a Békéscsaba-Szeged vasútvonal, amelyen az engedélyezési sebesség emelését és a villamos vontatás bevezetését célzó beavatkozás tervezett. A villamosítás kapcsán szükség lesz a 47-es út gyopárosi csomópontjából induló D-i elkerülő szakasz vasúti aluljárón történő átvezetésére. A belterületen a tervezett Szarvasi úti aluljáró és a Kossuth Lajos utcai gyalogos-kerékpáros aluljáró biztosítja az É-i és D-i városrészek közötti átközeledés megfelelő kapacitását és biztonságát. Az Északi úti vasúti átjáró áteresztő képessége a tolatószakaszok rövidítésével, a lezárás időtartamának csökkentésével javítandó. Az országos törzsvasúthálózat további két viszonylata is áthalad a belterületen: 125. számú Mezőtúr-Orosháza-Mezőhegyes és 147. számú Kiskunfélegyháza-Szentese-Orosháza vasútvonal.

5.3. Városi közúti közlekedés

A 47-es számú főút elkerülő szakaszának kiépítését követően (nagytávlatban) az országos utak jelenlegi átkelési szakaszait a város visszanyeri a belső kapcsolatok biztosítására. Ezt a városi forgalmi úthálózatot a gyűjtőutak rendszere osztja le a kiszolgáló és feltáró utakra.

A tervezett gyűjtőúthálózat egyenletes forgalomeloszlást céloz meg. A városközpont nem kímélhető meg hiánytalanul a városrészek közötti átmenő forgalomtól, de a központot keretező útvonalak jobb forgalom-levezetése, csomópontjaik fejlesztése, a Székács József – Kelet utca nyomvonal Dózsa György utcai csomópontjának kiépítése révén csökkenhet a belváros közúti terhelése.

5.4. Kerékpáros közlekedés, parkolás

A város 27 km kerékpáros forgalmi hálózattal rendelkezik, részben önálló vonalvezetésű kerékpárút, részben gyalog-kerékpárút közös nyomvonalon vagy kerékpársávon. Szabadidős célra nincs külön hálózat, pedig a turizmus fejlesztése megkívánná az attrakciók összekapcsolását. A buszpályaudvar és a vasútállomás melletti tárolók B+R (Bike and Ride) funkciója megfelelő kiépítettséggel működésképpessé válik. Fedett tárolók, szervízpontok is kellenek a nyomvonalak mentén, melyek támogatják a kerékpározás elterjedését. Szűk keresztmetszetet jelent a Szeged-Békéscsaba vasútvonalon való átkelések lehetőségeinek korlátozottsága, ezért fontos megépíteni a Kossuth Lajos utca gyalogos kerékpáros vasúti aluljárót.

A belvárosi forgalomvonzó létesítmények parkoló ellátottsága a Kölcsey utca és a Bajcsy-Zsilinszky utca között megnyíló útszakaszon újabb leállóhelyek kiépítésével javítandó. A lakótelepeken teret kell adni a garázsépítési igényeknek is olyan kertépítési kiegészítő fejlesztés mellett, amely biztosítja a terület biológiai aktivitásának megmaradását.

5.5. Tömegközlekedés

A közúti közösségi közlekedés megfelelő, az autóbusz állomáson átlagosan csaknem 150 járat indul vagy halad át, többek között Békéscsaba, Debrecen, Budapest, Szeged, Szentese és Szarvas irányába. A település központja, az oktatási és közintézmények többsége a vasútállomástól 1 km-re fekszenek.

A 135-ös számú, Békéscsaba és Szeged közötti vasútvonal villamosítás előtt áll. A vasútvonal a belföldi személy- és áruforgalom lebonyolításában játszik szerepet (hétköznap átlagosan 67 személyszállító vonat

jár). A vasúti pályaudvar hosszan elnyúlik a belterületen, üzemek is települtek rá, a vágánypárok száma 6-8 db, ezért keresztezésük nehézkes. Szükséges a Szarvasi úti közúti-vasúti aluljáró mielőbbi megvalósítása, legkésőbb a Szeged-Békéscsaba vasútvonal villamosítása kapcsán.

6. KÖZMŰELLÁTÁS

6.1. Vízellátás fejlesztése

Orosháza a Csanádapáca és Kaszaper térségében a Maros hordalékkúpra telepített regionális vízbázishoz kapcsolódik távvezetéken keresztül. A Dózsa György utca végén működő vízmű területén egy 1000 m³ térfogatú tároló medence fogadja a regionális vezetéken érkező vizet. A hálózati szivattyúk rugalmas kapacitással elégtik ki a város 7350 m³/d vízigényét (2015). Orosháza rendelkezik a vízellátó rendszerekben ideális tároló kapacitással (vízfogyasztás 20 %-a), 1000 m³ vízmennyiség alsó (medencés) tárolóban, 1500 m³ pedig felső (víztornyos) tárolóban van elhelyezve. Az Orosháza felé dolgozó gépház kapacitása 11000 m³/d. A városi összekapcsolt elosztó hálózat kiépítettsége teljes, hossza 176 km (2015). A hálózati nyomás 4,4-3,0 bar, a Tas utcában nyomásfokozó üzemel. A városi hálózathoz 300 mm átmérőjű vezeték kapcsolja Gyopárosfürdő, Rákóczitelep. Újosztás, Szentetornya és Gyökeres városrészeket. A külterületén lévő sűrűbben lakott helyek, majorok vezetékes vízellátása a regionális vezetékekhez kapcsolódóan, leágazással kiépült 2015-ben. A városi hálózat 50-60 %-ban még azbesztcement csőből áll, melyeket fokozatosan cserélni kell rossz állapotuk, törés-érzékenységük miatt. A KEOP vízminőség javító projekt keretén belül 2015-ben 4 km vezeték cseréje történt meg KPE csőre és kb. 1000 db. vízbekötést is felújítottak a kapcsolódó aknákkal és szerelvényekkel együtt.

A távlati gazdaságfejlesztésre kijelölt terület nagyságát figyelembe véve, valamint az ipari üzemek egy részének saját vízműről történő ellátásával számolva a becsült ipari és intézményi vízfogyasztás növekmény 110 m³/d, a lakossági, vízigény növekmény várható értéke 368 m³/d, amelyet a vízmű kapacitás távlatban biztonsággal kielégít.

6.2. Szennyvíz elvezetés és tisztítás fejlesztése

Az 1970-től megkezdett szennyvízcsatorna-hálózat építés a 2012-2015 évben lezajlott KEOP-program keretében teljeseedett ki, csatornázott lett a Szőlő városrész, Szentetornya, Rákóczitelep és Gyökeres is, a Rákóczitelep-Újosztásnak pedig a sűrűbben beépült részei kaptak csatornát. A kiépített csatornahálózat hossza a fejlesztések után 165 km gravitációs csatorna, valamint 31 km nyomócső. 7 db fő átemelő és 53 db közbenső átemelő üzemel a városban (2015). Felújították és biofilterrel látták el a régi városrész átemelőit is.

A KEOP pályázati tervvel nem érintett Gyopáros üdülőterületen, amely részben lakóterületi átsorolást nyert, a csatornázás ugyancsak körzetesített gravitációs rendszer megvalósításával javasolt, csatlakozva a meglévő rendszerekhez.

A KEOP pályázat keretén belül megvalósult a szennyvíztisztító telep átépítése is a megnövekedett szennyvízmennyiségnek megfelelő kapacitásra. A kiépült tisztítómű a szennyvíztisztítás teljes vertikumát tartalmazza. A tisztítási technológia tervezésénél figyelembe vették azt a tisztítási határértékeket, ami az időszakos vízfolyásra vonatkozik. A kapacitás 7340 m³/d, amely távlatban 10 000 m³/d-ig bővíthető, a jelenleg még nem ellátott városrészek csatornázása után keletkező szennyvíztöbblet tisztítására is lehetőséget nyújt.

Orosháza külterületén nem kivitelezhető gazdaságos beruházással a szennyvízcsatornázás és tisztítás, ezért az itt található tanyaközpontok, majorok, farmok, tanyák zárt tárolót és elszállítás, vagy egyedileg, esetleg egymáshoz kapcsolódóan létesülő közműpótló berendezéseket alkalmazhatnak.

6.3. Csapadékvíz elvezetés

Csapadékvíz elvezetés szempontjából Orosháza a Mártély-Tisza-Maros-zugi, a Sámson-Élő-vízi és a Szentesi belvízrendszerhez kapcsolódik, melyekhez a Kakasszéki, az Aranyadéri és a Mágocséri főcsatornán és a hozzájuk csatlakozó mellékágakon keresztül kapcsolódnak a városi főgyűjtő csapadék csatornák.

A történeti városrész (Belváros) csapadékvíz elvezető hálózata elégtelen, nem alkalmas a záporok levezetésére, ezért teljes rekonstrukciója szükséges. Szőlő városrész dombos fekvésű, ezért nincs összefüggő hálózata, csak a mélyebb fekvésű Nádor utcában épült zárt csatorna. Szentetornya-Gyökeres városrészben csak szikkasztó árkok találhatók, a mélyebb területekre tervezett nyílt árokhálózat még nem valósult meg. Gyopároson szintén elmaradt a rendszer kiépítése, csak részleges szikkasztás és a központi részek zárt csatornái valósultak meg. Rákóczitelep-Újosztáson a szikkasztóárok helyett elvezető rendszer kiépítése szükséges. Magyarország 2. Vízyűjtő-gazdálkodási terve rögzíti a települési csapadékvíz-gazdálkodás stratégiai alapjait, mely szerint a 20 mm alatti csapadékok helyben tartása az érintett ingatlan tulajdonosának feladata (zöld megoldás), a 20-40 mm közötti csapadékmennyiség elhelyezése a település feladatkörébe tartozik (szürke megoldás), míg a 40 mm feletti csapadékmennyiség elvezetése állami főműveken történik.

A városfejlesztés megvalósításakor általános követelményként a csapadékvízzel való helyes gazdálkodást, a felhasználható víz visszatartását, valamint – a sűrűn beépített területeken – a zárt burkolatok helyett a beszívogtatást lehetővé tevő, hézagos burkolt felületek kialakítását kell szorgalmazni.

6.4. Földgázellátás

Orosháza földgázellátó hálózatai megfelelően kiépítettek, a központi belterületrészen szinte minden beépített utcában üzemel gázelosztó vezeték, a peremkerületekben (Szentetornyán, Rákóczitelepen és Gyopároson) lakossági igény alapján nagyrészt szintén megépült a vezetékálózat, ahonnan az ingatlanok ellátottak, vagy közvetlenül elláthatók. Az FGSZ Zrt. gázátadó pontjainak és az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. gázfogadó állomásainak, betáplálási vezetékének kapacitása távlatban is megfelelő. A belterület bővítése nem várható, így a gázelosztó hálózat számottevő bővítése, átalakítása nem szükséges. Az üdülőterületen lévő nagyobb fogyasztók (fürdő, panziók, vendéglők) igényének kielégítése megoldott. Gyopáros, Szentetornya és Rákóczitelep gázelosztó vezetékrendszere továbbfejlesztésére alkalmas, a megvalósíthatóságról a szolgáltató eseti szakvéleménye alapján lehet dönten. Az esetleges nagyobb vezetéképítési igények az érintett ingatlantulajdonosok teljes összefogásával, a várható gázfelhasználás pontos felmérésével, és gazdaságossági számításokkal alátámasztott tanulmányterv alapján kezdeményezhető.

6.5. Villamosenergia-ellátás

Orosháza É-i határát átszeli a Szeged (Paks) – Békéscsaba 400 kV-os MAVIR-távvezeték amely a térség villamos energiaellátásának biztonságosabb üzemvitele céljából létesült. A város elektromos energiaellátása a Szeged – Orosháza – Békéscsaba 120 kV-os légvezetékéről biztosított két nagyfeszültségű transzformátor-állomáson keresztül. Az áramelosztás 19 db 20 kV-os légvezetéken történik. A Belváros területén a 20 kV-os hálózat teljes egészében földkábeles, az ellátás biztonsága jó. Szükség lehet új 20 kV-os hálózat megépítésére, ha a Vásárhelyi út melletti gazdaságfejlesztés során a 3-5 MW teljesítményt meghaladó fogyasztói energiaigény jelentkezik. A külterületen légvezetékes, a belterületi határtól földkábeles 20 kV-os hálózatot célszerű kiépíteni a 120/20 kV-os alállomástól.

A külterületi transzformátorállomások a légvezetékes 20 kV-os hálózathoz igazodóan oszlop transzformátorállomások. A belterület azon részein, ahol a 20 kV-os hálózat földkábeles a transzformátorállomások vagy épületbe telepített, vagy önálló betonházas típusúak. Az utóbbi időben a belterületen épültek olyan transzformátorállomások, amelyek a légvezetékes hálózatról földkábeles csatlakozással épült, úgynevezett végponti önálló betonházas típusúak.

A meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorállomások a jelenleg felmerülő elektromos energiaigényt biztosítani tudják. Korszerűsítésre, illetve átépítésre néhány, elsősorban a belváros területén levő

állomás szorul. Új nagy teljesítmény igény jelentkezése esetén a belvárosban a meglévő 20 kV-os kábelhálózatra telepített új betonházas, vagy épületbe telepített 250-1600 kVA teljesítményű transzformátorállomások építése válhat szükségessé. A belvárostól távolabb eső területeken a 20 kV-os meglévő légvezetékes hálózatra földkábelrel csatlakozó betonházas 250-1000 kVA teljesítményű transzformátorállomások létesítése javasolt. A külterületen a meglévő légvezetékes 20 kV-os hálózatok bővítésével OTRDF 20/160 kVA, valamint OTR 20/250 – 400 kVA típusú transzformátor-állomások építhetők.

A családi házas területen a meglévő kifeszültségű hálózat többségében légvezetékes, a belterület többi részén a 0,4 kV-os hálózatok földkábelrel épültek meg. A 2007. évi LXXXVI. Villamos Energia Törvény értelmében belterületen 120 kV feszültség alatti új hálózat csak földkábelrel építhető. A külterületi részekben továbbra is léghébeles kifeszültségű hálózatok építhetők.

A város közvilágítási lámpatestei Nátrium lámpás, illetve kompakt fénycsöves, ma már nem korszerű típusúak. A meglévő lámpatesteknek a ma korszerű „LED” lámpatestekre történő cseréje javasolt. Egyidejűleg a közvilágítást ellátó légvezetékes és földkábelrel hálózatok felújítására is sort kell keríteni, mivel ezek többnyire 30-40 évesek.

6.6. Megújuló energia felhasználás

Orosháza térségében magas hőfokú termásvíz-test érhető el, amelyre Gyopárosfürdő ellátása is támaszkodik. A geotermia felhasználása nem szerveződött rendszerre, ezért kihasználtsága alacsony szintű. Törekedni kell a földhő és a termásvíz felhasználására, elsősorban az intézmények hőellátása céljából.

A térségben magas a napsütéses órák száma, a napenergia felhasználása kézenfekvő lehetőség, ennek ellenére a város területén belül 50-500 kW teljesítményű, vagy ennél nagyobb napelem park eddig csak egy helyen létesült (a WBS-net Kft 1 MW-os referencia erőműve), ezen kívül csak háztartási kiserőművek (max.: 50 kW) épültek. A térség különösen alkalmas 500 kW-nál nem nagyobb egységteljesítményű naperőművek telepítésére. Erre főleg a külterületen van lehetőség, de a rekultivált hulladéklerakó telep is alkalmas helyszín és a nagyobb létesítmények saját energiaellátására is javasolható napelemek kihelyezése.

Biogáz erőmű eddig nem létesült, pedig a környezetben keletkező hulladékok felhasználásával, célszerűen a szennyvíztisztító telep közelében, lehetőség kínálkozik a keletkező gázok energiatermelő felhasználására.

Szélerőmű-beruházást a város területén eddig nem kezdeményeztek. A háztartási méretet meghaladó erőmű létesítése erősen korlátozott, az országos szabályok szerint (2016) beépítésre szánt területen és beépítésre szánt terület határától számított 12 000 méteren belül nem helyezhető el. Orosháza területén kevéssé valószínű az 50 kW teljesítményt meghaladó szélerőmű letelepülése.

6.7. Elektronikus hírközlés

A város távbeszélő szolgáltatója az INVITEL ZRt. Orosháza vezetékes távbeszélő ellátását a Rákóczi utcai Posta épület területén levő digitális telefonközpont biztosítja. A telefonközpont kapacitása 11500 előfizető, amely jelenleg messze nincs kihasználva, vezetékes telefonhálózat csak a város belterületére terjed ki. A külső peremterületek és Gyopáros, Szentetornya, Rákóczitelep távbeszélő ellátása mikrohullámú "DECT" tornyokon keresztül, lokális rádiótelefon rendszerekkel van megoldva, melyeket célirányú optikai kábelekkel, és helyi lokális optikai hálózatok kiépítésével érdemes kiváltani.

Az M. Telekom által üzemeltetett kábeltelevíziós hálózat a külső területeket kivéve csaknem a város egész területén üzemel. A jelek a Békéscsabai kábeltelevíziós rendszertől érkeznek optikai kábelrel. A hálózat többségében a Démász oszlopsorán haladó léghébeles kiépítésű. A belvárosban is léghébeles a hálózat, amely a tetőkön házról-házra halad. A hálózat fejlesztése folyamatos. A városban más KTV szolgáltatók is üzemelnek. Az ellátás fejlesztése részben a digitális technikák irányában várható, illetve az informatikai igények bővülésével az összes fogyasztónak a nagy sebességű optikai rendszerre történő csatlakoztatása (FTTH rendszer) a cél.

A város területét több mikrohullámú rendszer érinti. Az ANTENNA HUNGÁRIA részére a Honvéd utca 10 sz. telken épült fel mikrohullámú torony. Ettől a ponttól Orosháza - Békéscsaba és Orosháza - Szentés irányban van mikrohullámú összeköttetés kiépítve. Mindkét sugárzási irányra van érvényes, bejegyzett építési (szélességi és magassági) korlátozás, melyet a fejlesztési terveknel figyelembe kell venni. A Gyopárosi út mentén, a határőr laktanya területén szintén van mikrohullámú torony, amelyen a Honvéd Vezérkarnak és az ORFK-nak üzemel mikrohullámú rendszere. Ezeknek a rendszereknek is van építési korlátozást jelentő területe, melyet a fejlesztési terveknel szintén figyelembe kell venni.

7. KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KLÍMATUDATOSSÁG

7.1. Talaj- és talajvízvédelem

Talajvédelem szempontjából fontos a védelmet biztosító növénytakaró megléte, a széleróziót csökkentő mezsgyehatárokon történő fásítás. A defláció főleg a jó minőségű csernozjom talajok humuszos rétegét károsítja. Az erdősávok telepítése és a parlagföldek gyepesítése segíti a talajvédelmet. A felszínen történő beavatkozások (építkezések, útépités, stb.) utáni humuszréteg-visszatelepítés, és a homokbányászatból felhagyott területek helyreállítása is fontos talaj- és termőréteg védelmi feladat.

Orosháza területének a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme megítélése szempontjából a MePAR rendszer tematikus fedvényeként a blokkok szintjén, blokkazonosítók által meghatározottakat kell irányadónak tekinteni. Mezőgazdasági tevékenységet nitrát érzékeny területen a vonatkozó országos rendelet szerinti cselekvési program, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végezni.

A szennyvíztisztító korszerűsítése, a csatornázottság növelése és a települési szilárdhulladék lerakó rekultivációjának befejezése csökkentette a felszín alatti vizek szennyezését. A rekultivált hulladéklerakó környezetében a potenciális szennyezőforrás talajvízminőségre gyakorolt hatását a monitoring rendszeren követni kell.

Továbbra is gondot fog jelenteni a csatornázatlan üdülőterület és a külterületi ingatlanok szennyvízelhelyezése. Az üdülőterület jelentős részének lakóterületi átminősítése növeli az esélyt a csatornázás társulati megvalósítására. A külterületen egyedi szennyvízkezelési eszközöket kell alkalmazni.

7.2. Levegőtisztaság-védelem

Orosháza város levegőminőségi mérései átlagos immisziós adatokat tükröznek. A település levegője gyakorlatilag még terhelhető minden légszennyező anyagra nézve. A levegő szennyezettségét döntően a hőtermelésből és a közlekedésből adódó emissziók határozzák meg. A 47-es elkerülő út megépítése javította a város levegőminőségét, hiszen a jelentős tranzitforgalom a várost kikerüli. A tervezett D-i elkerülő szakasz megépítését követően további javulás remélhető.

Az ipari termelésből származó légszennyező anyagok elsősorban a nitrogén oxidok, szénmonoxid, kéndioxid és az illó szénhidrogén (VOC) emissziók, bár nem kis mennyiségek, de határérték feletti levegőterhelést nem okoznak. A város élhetőségét szolgálja az üvegyárakban lezajlott és ezáltal tervezett környezetvédelmi beruházások megvalósítása.

A deflációs külterület miatt számottevő hatással van a levegő minőségére a lakott területre transzmisszió útján bekerülő por is. A belterület körül tervezett erdősávok, zöldfelületek (pl. beültetési kötelezettség) a lakott terület porterhelésének csökkentésére is alkalmasak.

7.3. Zaj- és rezgésvédelem

Orosháza legnagyobb üzemi zajforrásai az üvegyárak, melyek folyamatos környezetvédelmi erőfeszítéseik ellenére túllépik a lakóterületre megengedett határértékeket, ezért a településszerkezeti terv a zajforráshoz legközelebbi lakott ingatlanokat különleges gazdasági-lakó kategóriába sorolja be. A Déli Ipari Park esetében a lakóterülettől elválasztó erdősáv fennmaradása megelőzi a hasonló konfliktus kialakulását. A Vásárhelyi út mentén megindult gazdaságfejlesztési folyamatot támogatva a szerkezeti terv lakóterület helyett általában gazdasági területfelhasználásra tér át. Az üdülőterületen a vendéglátás zajos formái jelentenek konfliktus-veszélyt, ezért indokolt megszorításokat tenni a helyi szabályozásban, például a szálláshelyek létesítéséhez kapcsolva a vendéglátási funkció elhelyezését.

A közlekedési zaj tekintetében javulást hozott az északi és nyugati elkerülő út megépítése, melynek eredményeként a város északi részét korábban keresztező tranzit gépjármű forgalom jelentősen csökkent. A Szentesi úton beérkező, valamint a déli és keleti városrészekben haladó átmenő forgalom azonban jelenleg is zavarja a lakott területeket. A közlekedési megoldás (Szentesi út nyugati átvezető szakasz, várostestet Délről és Keletről elkerülő útszakasz megépülése) bizonytalan megvalósulási időtávlata miatt a szerkezeti terv átmeneti megoldása a helyzetre, hogy a zajra kevésbé érzékeny területfelhasználási kategóriát jelöl ki (Gyopáros üdülőterületnek az Orosháza-Szentés összekötő út É-i oldalán lévő részei esetében üdülőterületről falusias lakóterületre való áttérés, a Földvári út mentén kertvárosias helyett falusias lakóterületi besorolás).

8. VÉDŐTERÜLETEK ÉS VÉDŐSÁVOK

8.1. Szennyvíztisztítómű

A városi szennyvíztisztítómű körül két fokozatú, a 150 méteres és 300 méteres körzetre értelmezett megszorítások szükségesek a lakóépületekre vonatkozóan.

8.2. Gyopárosi tórendszer

A három tóból álló természetes tórendszer körüli 500 méteres védőövezetben megtiltandó a szennyvíztisztítás, trágyatárolás (kivéve a minden oldalon zárt trágyaelhelyezést). Nem engedhető meg olyan, bűz kibocsátásával járó tevékenység sem, amely környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles.

8.3. Hévíz- és hidegvizes kutak

Gyopáros hévíz- és hidegvizes kútjai, egyebek között a K-757 OKK számú kút, amely vizét az Országos Tisztifőorvosi Hivatal gyógyvízzé minősítette, valamint a K-575 OKK számú kút, amely a Hivatal természetes ásványvíz minősítésével rendelkezik, védelmet igényelnek. A belső védőövezeten kívül (amely 10 m sugarú kör a fúráspontra körül) hidrogeológiai védőövezetet jelöl a szerkezeti terv az X=136840 Y=771123 pont körül 650 m sugarú körrel (termálkútak) és 1200 m sugarú körrel (hidegvizes kutak). Minden ivóvízkút esetén érvényesíteni szükséges a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló országos előírásokat.

8.4. Vasúti védősáv

Az országos törzshálózati vasúti pálya szélső vágányától számított 50 m távolságon belül építmény csak a vonatkozó feltételek szerint helyezhető el.

8.5. Közmű védősávok

A szerkezeti terv a közműszolgáltatóktól, valamint a szénhidrogén-ipari szállítóvezetékek üzemeltetőitől kapott adatok alapján tünteti fel létesítményeik védősávjait, melyekre vonatkozóan a szakági jogszabályok tartalmazznak részletes előírásokat.

9. KORLÁTOZÁSOK

Egyéb jogszabályok előírásai alapján korlátozások érintik Orosháza egyes területeit.

9.1. Közúti érdekeltségi sáv

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 42/A § (1) bekezdés a) pont szerint a közút kezelőjének hozzájárulása kell „külterületen a közút tengelyétől számított ötven méteren, autópálya, autóút, gyorsút és főútvonal esetén száz méteren belül építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez, rendeltetésének megváltoztatásához, nyomvonal jellegű építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez”. A szerkezeti terv a meglévő és a tervezett útvonalak mentén is feltünteti a közúti érdekeltségi sávot. A tervezett utak érdekeltségi sávjában az épületehelyezést korlátozni kell a nyomvonalak biztosítása érdekében.

9.2. Belvízveszély miatti korlátozás

A belvízjárta területeket a szerkezeti tervlap a megyei területrendezési terv szerint tünteti fel. Szabályozni szükséges a huzamos emberi tartózkodásra szolgáló épületrész magassági kialakítását, hogy a belvízhelyzetek során se keletkezzen jelentős épületkár. Az építési tevékenységet szükséges szerint geotechnikai jelentéssel alátámasztva célszerű végezni.

9.3. Vízhősziget-védelem miatti korlátozás

Kiscsáki külterületrész az országos vízminőség-védelmi övezettel érintett, ezért területén belül a felszíni és a felszín alatti vizekbe közvetlenül vagy közvetetten bevezetésre kerülő szennyezett vizek esetében vizsgálni szükséges, hogy a bevezetésre tervezett szennyező komponensek nem okozzák-e a felszíni és a felszín alatti víz aktuális állapotának romlását. Amelyek rontják az aktuális vízállapotot, azokat csak a szükséges tisztítás után lehet bevezetni a vizekbe.

9.4. Honvédelem miatti korlátozás

A Magyar Honvédség Békéscsaba MJV igazgatási területén lévő távolfelderítő radarberendezése korlátozásmentes működése érdekében a közép- vagy ennél magasabb építmények elhelyezése esetén egyedileg vizsgálni kell a megvalósíthatóság feltételeit. A korlátozás Orosháza egész igazgatási területére érvényes.

9.5. Tájvédelem miatti korlátozás

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatását veszi át a szerkezeti terv a Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület lehatárolására. Az érintett területeken az épületek külső megjelenésében kerülendő a feltűnő, tájidegen építési elemek, a mesterkélt színek. A háztartási méretet meghaladó szélterelőművek létesítését az országos előírások erősen bekorlátozzák. A helyi szabályzatban célszerű megszabni a háztartási kiserelőművek számító szélterelőművek magasságát a belterületen és közvetlen környékén, valamint a tájvédelmi érdekű külterületrészekben. A mikrohullámú telefontornyok elhelyezése a lakó-, vegyes és üdülőövezetekben nem kívánatos, kivéve az elektronikus hírközlési szolgáltatók részére előírt lefedettség biztosításához és az előfizetők ellátásához szükséges infrastruktúra kiépítéséhez szükséges létesítéseket.

9.6. Veszélyes üzem miatti korlátozás

Iparbiztonsági okból megszorításokat kell érvényesíteni a veszélyes üzemek belső, középső és külső veszélyességi övezeteiben, mert a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, küszöbérték alatti üzem tevékenysége során bekövetkező veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek, üzemzavarok által okozott mérgező, hőszugárzási, ökotoxikus vagy túlnyomási hatások az emberi egészséget, a környezetet vagy a természeti értékeket károsíthatják.